

GLAUKOMA KASALLIGI

Boratova Asidaxon Abbos qizi

Beshariq Abu Ali Ibn Sino Nomidagi

Jamoat Salomatligi Texnikumi o'qituvchisi

Annotatsiya:

Glaukoma – ko'z ichki bosimi oshishi natijasida ko'ruv nervi atrofiyasi rivojlanishi va ko'zi ojizlikka olib kelishi mumkin bo'lgan surunkali kasallik.

Kalit so'zlar: Qon bosimi, glaucoma, ko'zi ojizlik.

Аннотация:

Глаукома развитие атрофии зрительного нерва в результате повышения внутриглазного давления са заболевание, приводящее к слепоте

Ключевые слова: Артериальное давление, слепота, глаукома.

Annotation:

The clouding of the gem is called a cataract. When the eyes become cloudy, the pupil takes on a light gray color.

Keywords: Blood pressure, glaucoma, blindness.

Dolzarbligi. Glaukoma dolzarb kasallik hisoblanadi, chunki u global sog'liqni saqlash tizimiga katta ta'sir ko'rsatadi. Hozirgi kunda aholi orasida glaukoma kasalligi ko'payib bormoqda. Bunga sabab ko'p hollarda qandli diabet, gipertoniya, uzoq vaqt kompyuter yoki gadgetlardan foydalanish, nasldan naslga o'tuvchi kasalliklar sabab bo'lishi mumkin. Qolaversa ko'z kasalliklari gigiyena qoidalariga rioya qilmaslik, dori vositalarini shifokor maslahatisiz uy sharoitida qabul qilish hamda o'z vaqtida shifokorga murojaat etmaslik oqibatida kelib chiqadi.

Glaukoma - ko'z ichi bosimining oshishi, ko'ruv nervining progressiv atrofiyasi va ko'rish funksiyasining pasayishi bilan tavsiflanadigan surunkali ko'z kasalliklari guruhidir. Glaukoma bilan kasallanish o'rtacha 1: 1000 ni tashkil qiladi. Glaukoma ko'rish funksiyasining qaytarilmas darajada yo'qolishiga olib keladi: 15% dan ko'p ko'rlar glaukomadan ko'rishni yo'qotgan.

Glaukoma – ko'zi ojizlik, nogironlikka olib keluvchi og'ir, ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan kasallik hisoblanadi. Bugungi kunda dunyo bo'yicha 100 milliondan ortiq inson glaukoma bilan xastalangan, shundan 40 millionga yaqini ko'zi ojiz bemorlardir. Yana shuncha bemorlar hali o'zida bu xastalik borligini bilmasdan, ko'zi ojizlik rivojlanib borayotganligi ma'lum. Faqat o'z vaqtida aniqlab, to'g'ri davolangan holda ko'zi ojizlikning oldini olish mumkin. Shularni hisobga olgan holda Jahon sog'likni saqlash tashkiloti glaukomaning ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan muhim kasalliklar ro'yxatiga kiritgan. Har yili mart oyining ikkinchi haftasi dunyoda «Jahon glaukoma haftaligi» tashkillashtiriladi. Jahon Sog'liqni Saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, glaukoma ko'rlikning qaytarib bo'lmaydigan asosiy sabablaridan biri hisoblanadi. Hozirda dunyoda 80 milliondan ortiq odam glaukoma bilan kasallangan, bu raqam 2040-yilga borib 110 millionga yetishi kutilmoqda.

Kasallikning sababi hali to'liq aniqlanmagan. Trabekulyar blokning trabekulyar apparatlarda (masalan, pigment tuzilmalari) "tiqilib qolishi" tufayli 274 kelib chiqadi, deb izohlanadi. Kasallik rivojlanishida ko'zning anatomik tuzilishining xususiyatlari rol o'ynaydi: skleral naycha va siliyar mushaklarning yaxshi rivojlanmasligi, Shlem kanalining oldingi holati va boshqalar. . Boshqa xavf omillari: qarilik, irsiy moyillik, irq (Negroid irqi vakillari ko'pincha kasal), tizimli - umumiy kasalliklar (diabet , ateroskleroz, arterial gipotenziya va boshqalar) va erta presbiopiya. Ochiq burchakli glaukomaning rivojlanishi ko'zning old kamerasidan suvning shlem kanaliga tushishi bilan bog'liq. Ko'tarilgan ko'z ichi bosimi ta'siri ostida trabekulyar diafragma skleral sinus havzasiga tushadi va natijada Shlem kanalining funksional bloki paydo bo'ladi. Ko'z gidrodinamikasining o'zgarishi ko'z ichi bosimining bardoshli darajadan yuqori bo'lishiga va ko'ruv nervining shikastlanishiga olib keladi.

Ko`z ichi suyuqligi oqib chiqishining buzilishi ko`z ichi bosimining oshishiga olib keladi. Ko`z ichki bosimining oshishi asta-sekin skleraning etmoid plastinkasi orqa tomondan egilib, ko`ruv nervi tolalari va tomirlari kuchining qochirishiga (atrofiya) olib keladi. Nerv tolalarining atrofiyasi esa optik neyropatiyaga olib keladi, bu ko`z tubida ko`ruv nervi diskini bosib chuqurlashtiradi va ko`rishni progressiv kamaytira boradi. Glaukoma bemor uchun sezilmaydigan bo`lib, asta-sekin rivojlanadi. Dastlab, ko`ruv maydonning kamayishlari (ko`ruv maydonining naychagacha torayishi, parasentral skotomalar paydo bo`lishi) va ko`rish o`tkirligining pasayishi kasallikni keyingi bosqichlarga o`tkazadi. Glaukomaning ochiq burchakli turi boshida hech kanday belgilersiz kechadi va bemorni hech narsa bezovta qilmaydi, ko`z og`rishi, ko`ruv xiralashishi kasallikning kechki davrlarida bezovta qiladi. Odatda bemorni bir tomonlama tez-tez bosh og`rishi, ko`z oldida vaqti-vaqti bilan tuman bo`lishi va qora dog`lar paydo bulishi, yonib turgan lampa oldida kamalaksimon xalqa bo`lishi bezovta qiladi. Keyingi davrlarga borib bemorning bosh og`riqlari kuchayadi va tezlashadi. Kasallikning oxirgi davrlariga borib ko`ruv maydoni avvaliga burun tomonidan, keyin esa tashqi tomondan sekin-sekin torayib, bemor naycha orqali ko`rganda tashqi tomonni ko`ra boshlaydi. Glaukomaning yana bir turi borki, bu yopiq burchakli glaukoma. Yopiq burchakli glaukoma birdaniga xuruj bilan boshlanadi. Bemorning boshi kuchli og`riydi va ko`z qizaradi, qon bosimi ko`tariladi. Bemor adashib ba`zi vaqtlarda nevropatolog, kardiolog huzuriga boradi, hattoki reanimatsiya bo`limlariga ham tushib qolish holatlari ko`zatiladi. Aynan shuning uchun yuqoridagi belgilar sezilsa bunga e`tiborsiz bo`lmasdan ko`z shifokoriga murojaat qilish shart. Glaukomaning erta aniqlash uchun xar bir fuqoro shikoyatlari bo`lmasa ham har yili oftalmolog ko`rigidan o`tib turishi lozim. Har bir fuqaro o`z sog`ligi uchun mas`uliyat his kilib, har yili ko`z bosimini o`lchatishi, ko`ruv nervi holatini tekshirtirishi lozim. Bugungi kunda Respublikamizning har bir tuman va shahar poliklinikalari ko`z bosimini kontaktsiz, og`riqsiz o`lchash va ko`ruv nervi holatini tekshirish uskunalar bilan to`liq ta`minlangan. Ko`z ichki bosimi normada 24 mm simob ustunidan past bo`lishi lozim. Glaukoma aniqlangandan so`ng birinchi bo`lib dorilar, ko`z tomchilari yordamida davolanish boshlanadi. Agar tomchilar yordamida davolash samara bersa, bemor ushbu dorilarni doim tomizib yurishi

lozim. Agar belgilangan dori samarasiz bulsa, tekshirish natijasida boshqa dorilar tavsiya kilinadi. Agar hech bir dori ta'sir qilmasa, boshqa davolash usullari tavsiya qilinadi.

Lazer nuri yordamida davolash. Ko'z ichki suyuqligini dimlanishiga sabab bo'lgan yo'llar lazer nuri yordamida ochilib, ko'z bosimi tushiriladi. Lazer jarrohligi mutlaqo og'riqsiz va xavfsizdir. Glaukomaning barcha turlarida ham lazer nuri samara bermasligi mumkin.

Jarrohlik usulida davolash. Hozirgi kunda eng samarali usul hisoblanadi. Jarrohlik usuli yuqori samarali bo'lishi bilan bir qatorda ma'lum nojo'ya jihatlari bo'lganligi tufayli birinchi davolash usuli sifatida qo'llanilmaydi.

Yaqin qarindoshlarida glaukoma bo'lgan insonlar, surunkali ko'z kasalliklari bilan kasallangan bemorlar (miopiya, gipermetropiya, uveit, ko'z jarohatlari), doimiy ko'z zo'riqishi bilan ishlovchilar, migren, qandli diabet, nevrologik kasalliklar bilan xastalangan shaxslarda glaukomaga moyillik bo'ladi.

Glaukomani qanday oldini olish mumkin- profilaktikasi:

1. ortiqcha ish qilmang. Jismoniy va ruhiy-emotsional stress cheklovlariga duch keladi.
2. Boshni juda ko'p egmaslik kerak. Glaukoma bilan og'rig'an bemorlar uchun boshning oldinga cho'zilishini talab qiladigan harakatlar bilan shug'ullanish zararli. Bu chizish, to'qish, kashta tikish va shunga o'xshash ishlarga tegishli. Kompyuterda ishlaganda, televizor dasturlarini tomosha qilishda, o'qish paytida boshni bir tekis ushlab turish kerak.
3. To'g'ri yoritishni o'rnatish. Glaukomali odamlar uchun past nurda ishlash xavfli. Ko'zlaringiz charchamasligi uchun uni eng maqbul yorqin qilish juda muhimdir.
4. Yomon odatlardan voz kechish lozim. Chekish ko'z olmasining barcha elementlariga kislorod va ozuqa moddalarini tashish buziladi.
5. Bo'yin va boshdagi qon aylanishini buzadigan kiyim kiyimaslik kerak.
6. Vizual charchoqdan saqlanish. Kompyuterda ishlayotganda, o'qish va film tomosha qilishda tanaffus qilish muhimdir. Har soatda dam olish uchun 10-15 daqiqa vaqt ajratish tavsiya etiladi. Bu vaqtda siz chindan ham dam olishingiz kerak va bir qizg'in faoliyatni boshqasiga o'zgartirmasligingiz kerak.

7. To'g'ri ovqatlanish. Glaukomaning oldini olish uchun hayvon yog'lari va shakar miqdorini kamaytirish, xom sabzavot, baliq, mevalarni dietaga kiritish kerak.

8. O'rta miqdorda suv iste'mol qilish. Kundalik suv yoki boshqa suyuqlik miqdorini cheklash bunga shart emas, agar buning uchun shifokorning ko'rsatmasi bo'lmasa. Glaukoma bilan qahva yoki choyni rad qilish har doim ham zarur emas, lekin siz bir vaqtning o'zida bir stakan suyuqlikdan ko'proq ichmasligingiz kerak. Xavfsizlik uchun siz qahvaga bo'lgan reaksiyani tekshirishingiz mumkin: bosimni oldin va keyin o'lchang.

9. Yaxshi dam olish, yaxshi uxlash. Dam olish ko'plab kasalliklar uchun muhim profilaktika chorasidir. Soat 10 dan 12 gacha bo'lgan sakkiz soatlik uyqu yetarli deb hisoblanadi. Kechqurun toza havoda yurish tavsiya etiladi. Yuqori yostiqlarda uxlash kerak

10. Tibbiy davolanishdan voz kechmang.

11. Yorug'likdagi to'satdan o'zgarishlardan saqlaning. Bu, ayniqsa, burchakni berkituvchi glaukoma bo'lgan odamlar uchun to'g'ri keladi. Yorug'lik intensivligining keskin o'zgarishi - bu ko'zlar uchun jiddiy zo'riqishdir, shuning uchun kinoteatrga borishdan oldin siz qorachiqning kengayishiga to'sqinlik qiladigan tomchilarni ishlatishingiz kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.F. S. Yuldasheva, S.M.Aripova. «Ko'z kasalliklari». Toshkent, Cho'lpon nomidagi nashriyot – matbaa ijodiy uyi, 2014 yil.

2. M. X. Xamidova, Z.K.Boltaeva. «Ko'z kasalliklari». Toshkent, Meditsina nashriyoti, 1996 yil.

2.Internet ma'lumotlari.